

**PARAULES DITES A L'ACTE ACADÈMIC DE GRADUACIÓ:
PROMOCIÓ DEL 2006**

per

Josep Joan Moreso

Rector de la Universitat Pompeu Fabra

Benvolguts graduats, benvolgudes graduades,

En aquest dia en el qual joiosament, amb la vostra família, els vostres degans i els vostres companys i companyes, celebren la vostra graduació en aquesta universitat us parlaré breument de Pompeu Fabra, al qual la Universitat dedica aquest curs un homenatge. Fa ara cent anys, l'any 1906, Pompeu Fabra intervenia de manera molt rellevant en el I Congrés Internacional de la Llengua Catalana. Era, llavors, professor de química a l'Escola d'Enginyers de Bilbao. Havia aprofitat aquests anys al País Basc per adquirir una sòlida formació com a lingüista. Poc després tornaria a Catalunya i, al si de l'Institut d'Estudis Catalans, dedicaria tots els seus esforços a fer del català una llengua normal. Els seus coneixements de gramàtica i de lexicografia li van permetre recuperar el català de Ramon Llull i d'Ausiàs March com a llengua per a una cultura i una societat avançada. A la fi de la seva vida va veure també acadèmicament premiada la seva dedicació: va ser nomenat catedràtic de la Universitat de Barcelona i, a partir de 1933, va esdevenir-ne president del Patronat de la ja constituïda com a autònoma Universitat de Barcelona.

En aquest sentit, la vida de Fabra va ser exemplar. Va aconseguir construir un projecte apassionant de creixement i de superació personal, sense perdre de vista que el talent que tenia per a la gramàtica i la lexicografia era un patrimoni de tothom, era un patrimoni comú, i el va posar al servei del tros de terra i del grup de gent del qual formava part. Ho va fer amb una provada generositat. El talent que

hom té és, en primer lloc, una qualitat que li ha de permetre fer-se un projecte de vida atractiu del qual se senti l'autor; li ha de permetre emmotllar els diversos episodis de la seva vida d'acord amb els objectius que ha triat. Però el talent que hom té no és alguna cosa que triem, no és una elecció, sinó una circumstància que ens ha proporcionat la *loteria* de la naturalesa, com l'alçada o el color dels nostres ulls. Per això, en algun sentit, el talent de cadascú és també de tothom, i en una societat ben ordenada, les qualitats de tots els seus membres formen part del fràgil i articulat teixit que fa possible la vida en comú.

Aquesta dimensió de la vida de Pompeu Fabra és una bona expressió dels anhels que avui compartim en l'acte de la vostra graduació. Vosaltres heu aprofitat el vostre talent per obtenir una titulació a la Universitat Pompeu Fabra. Aquesta formació us ha de permetre, en primer lloc, llaurar-vos un futur a l'altura de les vostres esperances, un futur professional que us proporcioni satisfacció personal, una trajectòria que us permeti sentir-vos orgullosos d'haver elegit la vostra professió i que us faci possible guanyar-vos el respecte dels altres. Però, com en el cas de Fabra, el vostre talent, les vostres competències professionals, no són només vostres: són de tothom. Això és més clar encara per a vosaltres, que heu obtingut la vostra titulació en una universitat pública, una universitat que es manté gràcies a l'esforç de tots els membres de la nostra societat. Cal, per tant, que en la vostra vida professional tingueu present aquesta realitat; cal que no oblideu que la textura de la nostra societat depèn, en bona mesura, del grau de compromís, de l'ambició i de la generositat dels seus titulats superiors. Comprendre que el talent de cadascú és, també, part del patrimoni de tots és una condició necessària per tenir una societat més avançada i més justa. Això augmenta també el grau de la vostra responsabilitat. És molt important, no només per a vosaltres, que no falleu. L'assoliment de les fites que Fabra s'havia fixat no era només important per a ell, ho era també per a Catalunya. En depenia la robustesa de la llengua i la cultura de Catalunya.

La història de Fabra, com la del país d'aquells anys, ja sabeu que no acaba bé. La Guerra Civil va estroncar brutalment aquell projecte. En aquest pati de Roger de Llúria commemorem públicament els professors depurats pel franquisme en acabar la guerra i aquí hi ha el nom de tots, també el de Fabra. A l'expedient de depuració de Fabra, com ens recorda el magnífic llibre de Jaume Claret –originat en una tesi doctoral llegida a la nostra universitat– sobre la repressió franquista a les universitats, es diu que una de les raons de la seva depuració era, textualment, “haber escrito un diccionario de la lengua catalana”. No obstant això, Fabra encara proclamava, a l'exili de Prada un any abans de morir, que “cal no abandonar mai ni la tasca ni l'esperança”. Aquest és un bon lema per a un acte de graduació.

Maquiavel, un autor amb mala premsa –el mateix diccionari Fabra diu de *maquiavel·lisme* que és una “política sense escrúpols”–, es va ocupar a la seva obra *El príncep* de les relacions entre la virtut i la fortuna. Deia Maquiavel que ens calia ser virtuoses fins al punt de poder burlar el destí, de dominar i ensinistrar la fortuna. Però ell mateix reconeixia que això no sempre és possible i que, de vegades, el projecte millor, el més digne, pot ser abatut pels cops de la fortuna. Alguna cosa d'això va ocórrer en la Segona República. Per cert, que Maquiavel, i això no ho sap la majoria, no mereixia estar associat només a la política sense escrúpols i a la justificació de qualsevol mitjà per aconseguir determinats objectius. *El príncep* està ple d'observacions intel·ligents, i a una altra obra, els *Discorsi*, forneix un ideal *republicà* de societat que Fabra, per exemple, compartia i que és molt atractiu.

Però avui no heu vingut aquí a aprendre coses de Maquiavel. Heu vingut a gaudir del vostre dia de graduació. Deixeu-me acabar dient-vos només que la *fortuna* d'una universitat depèn en bona mesura del record que en tinguin els seus antics estudiants, els seus *alumni*. Sabeu que la Universitat Pompeu Fabra és ja per sempre la vostra casa; que vosaltres formeu part, ja per sempre, del nucli d'aquest projecte acadèmic. Que la fortuna us sigui propícia!

Moltes gràcies.

Barcelona, 16 de desembre del 2006